

[Avaleht](#) > ... > [Perekonnaasjad Ja Pärimine](#) > [Abielu Lahutamine Ja Kooselu Lõpetamine](#) > [Poland](#)

Abielu lahutamine ja kooselu lõpetamine

Sisu koostaja:

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

 Poola

1 Millistel tingimustel abielu lahutatakse?

Abielu saab lahutada selle alusel, et abielu on täielikult ja pöördumatult lõppenud. Täidetud peavad olema mõlemad tingimused (perekonna- ja eestkosteseadustiku (KRiO) artikli 56 lõige 1).

2 Millistel alustel abielu lahutatakse?

Nagu eespool 1. punktis märgitud, saab abielu lahutada selle alusel, et abielu on täielikult ja pöördumatult lõppenud. Täidetud peavad olema mõlemad tingimused (perekonna- ja eestkosteseadustiku (KRiO) artikli 56 lõige 1).

Ent isegi kui abielu on täielikult ja pöördumatult lõppenud, ei saa abielu lahutada, kui see kahjustab abielu ajal sündinud alaealiste laste huve või kui see on muudel põhjustel vastuolus ühiselu normidega. Abielu lahutamine ei ole lubatud ka siis, kui avalduse esitab abikaasa, kes ainuisikuliselt vastutab abielu lõppemise eest, v.a juhul, kui teine abikaasa on lahutusega nõus või tema keeldumine abielu lahutamisest on selles olukorras vastuolus ühiselu normidega.

3 Millised on abielu lahutamise õiguslikud tagajärjed seoses

3.1 abikaasadevaheliste isiklike suhetega (nt perekonnanimi)

Lahutatud abikaasa, kes abielu sõlmimisel muutis oma perekonnanime, võib kolme kuu jooksul pärast abielu lahutamise määruse lõplikuks muutmist võtta tagasi oma abielueelse perekonnanime. Selleks tuleb esitada avaldus perekonnaseisuametile või konsuliile. Lisaks on lahutatud abikaasal õigus uuesti abielluda.

3.2 vara jagamisega abikaasade vahel

Abikaasade ühisvara määratakse abiellumisel kindlaks seaduse alusel (seadusjärgne varaühisus) ning see ühisvara hõlmab vara, mille abikaasad soetavad koos või mille soetab üks abikaasadest abielu kestel (ühisvara). Vara, mis ei kuulu seadusjärgse varaühisuse alla, on kummagi abikaasa isiklik vara. Ühe abikaasa taotluse alusel võib kohus abielu lahutamise määrusega jagada abikaasade ühisvara, kui vara jagamine ei tekita menetluses olulisi viivitusi. Ühisvara kuulub mõlemale abikaasale võrdsetes osades. Ent kui eksisteerivad mõjuvad põhjused, võib kumbki abikaasa taotleda kohtult ühisvara jagamist vastavalt sellele, mil määral kumbki abikaasa panustas asjaomase vara soetamisse.

Kui abikaasad jagavad eluaset, määrab kohus abielu lahutamise määrusega kindlaks, kuidas tuleb eluaset kasutada ajal, mil lahutatud abikaasad jätkavad selle jagamist. Erandjuhtudel, kui üks abikaasadest muudab kooseksisteerimise laiduväärse käitumise tõttu võimatuks, võib kohus teise abikaasa taotlusel nõuda tema väljatõstmist.

Mõlema abikaasa taotluse alusel võib kohus vastavalt abielu lahutuse määrusele jagada ühise eluaseme või määrata eluaseme ühele abikaasast, kui teine abikaasa nõustub sealt lahkuma, ilma et talle võimaldataks asenduseluaset, niivõrd, kui võrd eluaseme jagamine või määramine on sellisel viisil võimalik. Ühise eluaseme üle otsuse langetamisel võtab kohus ennekõike arvesse laste vajadusi ja selle abikaasa vajadusi, kellele vanemlik vastutus määratakse.

3.3 abikaasade alaealiste lastega

Abielu lahutamise määrukses teeb kohus otsuse mõlema abikaasa kõigi alaealiste lastega seotud hooldusõiguse kohta ning vanemate ja laste suhtlusõiguse kohta. Kohus määrab samuti kindlaks summa, mida kumbki abikaasa peab maksma laste ülalpidamise ja kasvatamise kulude katmiseks. Kohus võtab arvesse abikaasadevahelist kirjalikku kokkulepet vanemliku vastutuse teostamise viisi ja lapsega suhtlemise korralduse kohta pärast abielu lahutamist, tingimusel et see on lapse parimates huvides. Vennad ja õed peaksid kasvama koos, kui lapse parimaid huve arvestades ei ole nõutav teisiti.

Abikaasadevahelise kokkuleppe puudumise korral otsustab kohus (arvestades lapse õigust mõlema vanema kasvatusel), millisel viisil vanemlikku vastutust ühiselt teostatakse ja kuidas toimub suhtlus lapsega pärast abielu lahutamist. Kohus võib anda lapse suhtes vanemliku vastutuse teostamise õiguse ühele vanemale, piirates teise vanema vanemlikku vastutust lapsega seotud konkreetsete kohustuste ja õigustega, kui see on lapse parimates huvides.

Mõlema abikaasa taotluse alusel võib kohus jätta otsuse lapsega suhtlemise korralduse kohta langetamata.

3.4 abikaasa ülalpidamise kohustusega?

Lahutatud abikaasa, keda ei ole tunnistatud ainuisikuliselt vastutavaks abielu lõppemise eest ja kes on rahalistes raskustes, võib nõuda teiselt lahutatud abikaasalt elatist sõltuvalt oma mõistlikest vajadustest ning teise abikaasa rahalistest vahenditest.

Kui leitakse, et abielu lõppemise eest vastutab ainuisikuliselt üks abikaasa ja lahutamise tõttu halveneb olulisel määral teise abikaasa rahaline olukord, võib kohus määrata mittevastutava abikaasa taotluse alusel, et ainuisikuliselt vastutav abikaasa on kohustatud rahaliselt toetama mittevastutava abikaasa mõistlike vajaduste rahuldamist ja seda isegi juhul, kui viimane ei ole rahalistes raskustes.

Abikaasa ülalpidamise kohustus lõpeb, kui ülalpeetav abikaasa abiellub uuesti. Kuid kui lahutatud abikaasa, keda ei ole tunnistatud vastutavaks abielu lõppemise eest, on kohustatud maksma elatist, lõpeb ülalpidamiskohustus pärast viie aasta möödumist lahutusmääruse tegemisest, välja arvatud juhul, kui kohus pikendab seda viieaastast perioodi ülalpidamist saama õigustatud isiku taotluse alusel erandlike asjaolude tõttu.

4 Mida tähendab õigusmõiste „lahuselu” igapäevaelus?

See on ametlik lahuselu, st kohus on selle kohta andnud välja määruse perekonna- ja eestkosteseadustiku (KRIO) artiklite 61¹-61⁶ kohaselt.

5 Millised on lahuselu eeltingimused?

Lahuselu on võimalik juhul, kui leitakse, et abielu on täielikult lõppenud. Ent isegi kui abielu on täielikult lõppenud, võidakse lahuselu mitte lubada, kui see kahjustab abielu ajal sündinud alaealiste laste huve või on muudel põhjustel vastuolus ühiselu normidega. Kui abikaasadel ei ole ühiseid alaealisi lapsi, võib kohus mõlema poole taotlusel teha lahuselu otsuse.

6 Millised on lahuselu õiguslikud tagajärjed?

Lahuselu õiguslikud tagajärjed on üldjuhul samad mis lahutuse puhul. Lahuselav abikaasa ei tohi siiski:

- uuesti abielluda;
- võtta tagasi oma abielueelset perekonnanime.

7 Mida tähendab mõiste „abielu kehtetuks tunnistamine” igapäevaelus?

Mõiste „abielu kehtetuks tunnistamine” tähendab abielu kõigi õigusmõjude tagasiulatuvat tühistamist. Abielu käsitletakse nii, nagu seda ei oleks kunagi eksisteerinudki. Ainus erand on see, et kehtetuks tunnistatud abielust sündinud lastel säilib abielust sündinud laste staatus.

8 Millised on abielu kehtetuks tunnistamise eeltingimused?

Abielu kehtetuks tunnistamise põhjuste ammendav loetelu on esitatud perekonna- ja eestkosteseadustikus (KRiO); need on:

- üks abikaasa ei ole abiellumisealine (perekonna- ja eestkosteseadustiku artikkel 10);
- üks abikaasa on täielikult teovõimetu (perekonna- ja eestkosteseadustiku artikkel 11);
- üks abikaasa põeb vaimuhaigust või tal on intellektipuue (perekonna- ja eestkosteseadustiku artikkel 12);
- üks abikaasa on juba abielus teise isikuga (perekonna- ja eestkosteseadustiku artikkel 13);
- abikaasad on otsejoones veresugulased, küljjoones veresugulased (vend ja õde, sealhulgas kasuvend ja -õde, ning väljaspool abielu sündinud vend ja õde) või otsejoones hõimlased (perekonna- ja eestkosteseadustiku artikkel 14). Mõjuvatel põhjustel võib kohus siiski lubada otsejoones hõimlastel omavahel abielluda;
- abikaasad on seotud lapsendamissuhte kaudu (perekonna- ja eestkosteseadustiku artikkel 15);
- on esitatud avaldus, et abielu sõlmimisel oli abikaasa mis tahes põhjusel võimetu teadlikult oma tahet väljendama, eksis teise poole isiku suhtes või allus ebaseaduslikule ähvardusele (perekonna- ja eestkosteseadustiku artikkel 15¹);
- kui abielu sõlmiti esindaja kaudu, võib volitav isik nõuda abielu kehtetuks tunnistamist, kui abielu sõlmimiseks esindaja kaudu puudus kohtumäärus või kui volitus oli kehtetu või tühistatud. Kuid sellele abielu kehtetuks tunnistamise alusele ei või siiski tugineda, kui abikaasad elasid koos.

Iga eespool nimetatud põhjus pidi esinema abielu sõlmimise ajal. Ühtlasi ei saa juhul, kui kehtetuks tunnistamise alused enam ei kehti, sõlmitud abielu kehtetuks tunnistada, seda hoolimata asjaomaste aluste varasemast olemasolust.

9 Millised on abielu kehtetuks tunnistamise õiguslikud tagajärjed?

Abielu kehtetuks tunnistamise otsusel on õigustloov mõju ning sellel on tagajärjed kolmandate isikute jaoks (*erga omnes*). Eristatakse kahte liiki tagajärge:

- *ex tunc*, s.t tagajärjed, mis ulatuvad tagasi abielu sõlmimise kuupäevani, näiteks abikaasad naasevad abielueelse perekonnaseisu juurde ja võtavad tagasi oma endised perekonnanimed, abikaasa ja teise abikaasa perekond ei ole enam suguluses ning seadusjärgne pärimine on võimatu;
- *ex nunc* – s.t et tagajärjed tekivad üksnes pärast abielu kehtetuks tunnistamist käsitleva kohtuotsuse lõplikuks muutumist, näiteks seoses varasuhetega.

Nende tagajärgede suhtes, mis kaasnevad abielu kehtetuks tunnistamisega abikaasade ja nende abielust sündinud laste vahelistele suhetele ning abikaasade varasuhetele, kohaldatakse asjakohaseid abielu lahutamist reguleerivaid õigusnorme, kusjuures abielu pahauskelt sõlminud abikaasat koheldakse samamoodi nagu abielu lõppemise eest vastutavat abikaasat.

10 Kas abielulahutusega seotud küsimusi on võimalik lahendada kohtuväliselt?

Poolas saavad abikaasad kasutada perelepitust. Selle peamine eesmärk on lahendada abikaasadevahelised konfliktid selliselt, et vältida abielu lahutamist või lahusel. Kui see ei ole võimalik, saab lepituse kaudu kokku leppida lahutamise tingimused (varaküsimused, laste eest hoolitsemine). Lepitusteenuseid osutavad peamiselt valitsusvälised organisatsioonid, sihtasutused ja ühingud. Abikaasad, kelle vahel tekivad abieluküsimustega seoses konfliktid, saavad kasutada ka erinevaid pereteraapia vorme, pöörduda psühholoogide, psühhoterapeutide, tugirühmade jt poole. Lepitus on võimalik ka kohtumenetluse kestel.

11 Kuhu tuleb esitada abielu lahutamise, lahuselu või abielu kehtetuks tunnistamise avaldus? Millised on avalduse vorminõuded ja millised dokumendid tuleb lisada?

Avaldus abielu lahutamise, lahuselu või abielu kehtetuks tunnistamise kohta tuleb esitada regionaalsele kohtule (*sąd okręgowy*), mille jurisdiktsiooni alla abikaasade viimane ühine elukoht kuulub. Sellise kohtu puudumisel tuleb avaldus esitada regionaalsele kohtule (*sąd okręgowy*), mille jurisdiktsiooni alla kuulub avalduse esitaja elukoht.

Sellise avalduse esitamisel tuleb tasuda kohtulõiv.

Avaldusele tuleb lisada järgmised dokumendid: perekonnaseisu tõendavate dokumentide (abielutõend, laste sünditõendid) koopiad, advokaadile väljastatud volikiri (kui asjaomane isik on otsustanud ise advokaadi valida) ja muud tõendid, mis võivad olla juhtumi seisukohast asjakohased (arstitõendid, ametlikud tõendid), haldusotsused jms.

12 Kas menetluskulude katteks on võimalik saada menetlusabi?

Jah. See pool, kelle finantsolukord ei võimalda tal nõutud kulusid tasuda, võib taotleda kohtult täielikku või osalist vabastust nende kulude tasumisest ning ta võib ka taotleda, et kohus määraks talle esindaja.

Isik, kes taotleb täielikku või osalist vabastust kohtukulude tasumisest või esindaja määramist kohtu poolt, peab lisama taotlusele enda finantsolukorda kajastava aruande (kasutades selleks asjakohast vormi, mille saab kohtust), töötasu (sissetulekut) tõendavad dokumendid ja muu teabe varalise ja perekondliku olukorra kohta.

13 Kas abielulahutuse, lahuselu või abielu kehtetuks tunnistamise otsuse saab edasi kaevata?

Jah, kõigi selliste asjade puhul on võimalik esitada edasikaebus teise astme kohtule. Abikaasad võivad regionaalse kohtu otsuse peale esitada edasikaebuse apellatsioonikohtule.

14 Milline on abielulahutuse, lahuselu või abielu kehtetuks tunnistamise õigusliku tunnustuse taotlemise kord selles liikmesriigis, kui otsuse on teinud mõne teise liikmesriigi kohus?

Kooskõlas nõukogu 25. juuni 2019. aasta määrusega (EL) 2019/1111, mis käsitleb kohtualluvust, abieluasjade ja vanemliku vastutusega seotud kohtuasjades tehtud lahendite tunnustamist ja täitmist ning rahvusvahelisi lapserõõve (edaspidi „Brüsseli IIb määrus“), tunnustatakse sellised otsused Poolas automaatselt, ilma et oleks vaja läbi viia tunnustamismenetlust (Brüsseli IIb määruse artikkel 30 jj).

15 Millisesse kohtusse peaksin pöörduma, kui soovin vaidlustada abielulahutuse, lahuselu või abielu kehtetuks tunnistamise otsuse tunnustamist, kui otsuse on teinud mõne teise liikmesriigi kohus? Milline on menetluse kord eespool nimetatud juhtudel?

Iga huvitatud isik võib taotleda lahendit, millega kinnitatakse, et kohtuotsuse tunnustamisest keeldumiseks ei ole alust (Brüsseli IIb määruse artikli 30 lõige 3). Poolas esitatakse sellised taotlused regionaalsetele kohtutele (*sąd okręgowy*). Territoriaalne kohtualluvus on kindlaks määratud Brüsseli IIb määruse artikliga 103. Selle teabe leiab [e-õiguskeskkonna veebilehelt](#).

16 Millise riigi õigust lahutusmenetluses kohaldatakse, kui abikaasad ei ela selles liikmesriigis või on eri riikide kodanikud?

Poola on sõlminud palju välislepinguid, millega reguleeritakse eespool kirjeldatud valdkonda. Need lepingud on ülimalikud Poola rahvusvahelist eraõigust käsitlevate sätete suhtes. Seega võidakse kohaldada erinevaid õigusnorme, kui abikaasad on eri riikide kodanikud. Rahvusvahelise lepingu puudumisel kohaldatakse 4. veebruari 2011. aasta rahvusvahelise eraõiguse seadust (*Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. – Prawo prywatne międzynarodowe*). Vastavalt selle seaduse artiklile 54 lahutatakse abielu selle siseriikliku õiguse alusel, mida kohaldatakse mõlema abikaasa suhtes ühiselt abielu lahutamise avalduse esitamise ajal. Kui abikaasade suhtes ei kehti sama riigi siseriiklik õigus, kohaldatakse selle riigi õigust, kus on mõlema abikaasa alaline elukoht abielu lahutamise avalduse esitamise ajal. Kui abikaasadel puudub abielu lahutamise avalduse esitamise ajal ühine alaline elukoht, kohaldatakse selle riigi õigust, kus oli abikaasade viimane ühine alaline elukoht, tingimusel et ühe abikaasa alaline elukoht on endiselt seal. Muudel juhtudel reguleerib abielu lahutamist Poola õigus.

See veebisait on osa veebisaidist [Your Europe](#).

Teie [arvamus](#) esitatud teabe kasulikkuse kohta on meile oluline.

■ Viimati uuendatud: 28/01/2026

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.